

SZARVASI UJSÁG.

Képes hetilap, a társadalom, közgazdaság és irodalom köréből.

ELŐFIZETÉSI AR:

Egész évre	5 frt. — kr.
Félévre	2 frt. 50 kr.
Negyedévre	1 frt. 25 kr.

Egyes szám ára 10 kr.

MEGJELENIK:

hetenként egyszer, **vasarnap.**

Az előfizetési pénzek, egy a lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőhöz Szarvasra érkezendők.

A nylt-terben minden garmondsor díja 20 kr.

HIRDETESEK

jutányos áron vétetnek fel.

A hirdetések az „Árpád” irodalmi és nyomdai intézetbe küldendők.

Budapesten lapunk számára hirdetések el fogad Mudrony és György hirdetési irodája Barátok tere 3. sz. Athenaeum I. emelet; továbbá A. V. Goldberger, servitater 3. sz. a.

A zsidó kérdés.

Egy nagy fontosságú társadalmi kérdés lappang évek óta hazánkban.

Legtöbbször félreértik, sokan ismerik megoldási módját, de hozzászólni igen kevesen akarnak.

Ez a zsidó-kérdés.

Általános visszatetszést szült a házban és a társadalomban egy ellenséges felszólalás, mely irtóháborút javasol e tárgyban, a helyett, hogy a kérdést tapintatos, méltányos uton rendezné.

A magyar zsidóságot terrorizmussal vádolni: a legnagyobb igaztalanság.

De ha ez indokolt lenne: a szégyen a nemzettestet érné; mert valóban nagy fokú tehetetlenség és gyávaság jele volna az, ha a zsidóság az egész magyar nemzetet terrorizálni képes volna.

Ez állítás tehát a mily szégyenletes ép oly valótlan. De a zsidókérdés nem álomkép. Ez valóan létezik. A zsidóság nálunk ma sincs eléggé beleolvadva a nemzettestbe.

A zsidóság társadalmunkban jóformán különálló phalkasztot képez ma is.

S ez legnagyobb hátránya.

Megmondjuk miért.

Tudjuk, hogy a zsidóság tulnyomó része üzleti foglalkozásból él. Az üzletembert már merő szokásból is, szeretik gyanúsítani. Tény is az, hogy az üzlet körében legtágabb tere nyílik a visszaéléseknek. Azt is el kell ismernünk, hogy a nyervágy számtalanszor elfejtja a becsületérzést. Már most, ha az üzlettel foglalkozó zsidóság körében egyik-másik megfélekedzik magáról, ha az üzletet a család finomabb fokának tekintti, s visszaéléseket követ el: nem csupán őt éri a becstelentető vád, hanem kasztszerű helyzeténél fogva, az egész zsidóságot.

Igy éri évenként száz meg száz vád igazságtalannul a magyar zsidóságot, csak azért, mert kasztszerű helyzeténél fogva minden egyes tagjában az egészet tekinti a közönség.

Ki tagadná, hogy ez nem így van?

Másrésztől, kijelentve azt, hogy mi kiválóan tiszteljük a magyar zsidóság egyrészének hazafias irányú, culturalis működését: azt sem leplezgetjük, hogy bizony a zsidóság egy másik része ma is szivesebben beszél és olvas idegen, s illetőleg német nyelven, mit legfényesebben tanúsít a „Pester Lloyd”; Magyarország e legelterjedtebb német lapja, melyet főleg a zsidóság pártfogása terjesztett ki oly nagy arányokban.

S ez a körülmény, mely azt tanúsítja, hogy a hazai zsidóság számos tagja ma sincs megnyerve egészen a magyar culturának, hogy magyar hazafi voltak mellett széltebea cultiválják a német szót: a zsidóság ellenségeinek kezében igen hatalmas eszköz, noha kell, hogy e körülmény mellett tekintetbe vételessék azon szomorú tény, melyszerint kereskedelmi köreink nyelve, kiválólag a központon, honnan a szállak országszerte széttagaznak, általában német.

Ilyen a magyar zsidóság helyzete, s ilyen marad mindaddig, míg egyrészt a kaszt-szellemről ki nem vetkezik, s másrészt amaz idegen hajlamú töredéke irányt nem változtat.

S e helyzet tarthatatlan, mert káros, ép úgy magára a zsidóságra, mint a közhazára nézve.

Európa egyéb kulturállamaiban sehol sem találjuk ma már eme kasztszellemet, mely a társadalmi összeolvadásnak legfőbb akadály.

Kell, hogy nálunk is nyoma vesszen.

De miként eszközölhető ez?

Igen egyszerűen. A kasztszellemet csak kényszer-

rűségből ápoltatik a zsidóság által. Annak oka egyedül viszás magánjogi viszonyainkban keresendő, melyszerint keresztény izraelitával, és viszont, házasságra nem léphet.

A kérdés megoldása tehát egyedül a vegyes házasságok okszerű rendezésétől várható, s ha e részben a törvényhozás megtette a magáét: a társadalom csakhamar tényekkel sanctionálja a törvényt.

Addig, míg e részben kellő intézkedések nem tetetnek, míg a mai viszonyok ferdesége fenáll: a zsidóság valóban utalva van az elzárkozottságra.

Itt a csomó! Ennek megoldását siettesék azok az urak, kik a zsidóság különállásában veszélyt látnak; a zsidóságot ne bántsa senki, derék munkás tagjai ők a hazának, sokat tanulhat tőlük bárki; e munkás, életre való polgártársakat bűn váddal illetni csupán vallásukért; igyekezzünk inkább egyengetni az utat arra: hogy a társadalomba teljesen beleolvadjanak.

Az a rész azután, mely a magyar culturát, a magyar hazában élve, lakva is kicsinyli: majd észére tér, ha látja, hogy a magyarság nemcsak a közös hazánál fogva, hanem vérszerint is rokona lett a zsidóságnak. Hiszszük, hogy a törvényhozás ez irányban már a közel jövőben teljesíti kötelességét, melyet az idő szelleme oly kiáltóan sürget.

SIPOS SOMA.

A szarvasi főgymnásium keletkezése, fejlődése s jelen állapota.*)

Vázolta:

Tatay István,

igazgató.

A szarvasi, vagy korábbi lethelyét is felvéve a címbe, mezőberény-szarvasi-főgymnásium alapított 1802-ben, azon békési (akkor ugyan még békésbányai) — e v. egyházmegye által, mely azt, onnét számítva már 78 év óta tartja fenn: alapított pedig eredetileg Mezőberényben arra való tekintetből, hogy e virágzó községet háromféle ajku: magyar, német és tót, valásra merőben protestáns nép lakja, és alapított már az első alapítók eszméje szerint is gymnasiummá. A mi e fogalmat illeti, tulajtevőleg egész a század derekáig, különösen az evangélikusok részéről, így névszerint Békésben nem kevesbet értettek a gymnasium, néhol lycéum nevezeten, mint olyan 7, 8, 9, kombinálva kezelt évtanfolyamot, mely rendszeren egy előkészítő osztályból indulva ki, törzsét grammatikai, syntaktikai rhetorikai és poétikai osztályokban, befejezését pedig az 1—2 néhol 3 évfolyamú primában nyere, mely főtárgya szerint bölesészeti vagy ha fejlettebb volt, bölesészetheologiai-osztálynak nevezetelt és encyklopaedikus oktatásával előiskolául szolgált voltaképi akadémiái kurzusokra. Itt a szorosb értelemben vett gymnásiumnak, melyet

*) A felsőbb helyre tett ily című jelentésből szives volt a t. szerző, főgymnásiumunk jeles igazgatója, a jelen nagyérdemű közleményt átengedni lapunk részére. E közlemény a hivatalos jelentés elejét és végét tartalmazza. A vázlat közép része most még azért nem bocsájatik ez úton nyilvánosságra a t. szerző által, mivel — saját szavai szerint — azt nem hiheti oly objectivitásban és teljességben kidolgozottnak, milyenben vele szabad lenne egy közönség elé lépni, mely a 25. év történetét főbb motívumai és faktoralai szerint különben is többé-kevésbé ismeri. Szerk.

T Á R S A D O M

ABA SÁMUEL.

Eredeti tragoedia 5 felvonásban.

Írta:

Dobsa Lajos.

— V. felvonás, 4. jelenés. —

(Vége.)

E r ő s m e n y k ő c s a p á s .

S á m u e l (diadallal tombolva.)

Harsogj szél! Ég dörögj! Csattogjatok villámok.

Üvölts vihar!... Bömbölj; mé'tó zeneje

A tomboló győzelmi érzelemnek!

Valj trombitámmá! Hirdesd bosszumot

Az alvilág segítő szörnyinek!

Fujj gyászriadalt a fő-czinkos fölött!

Mert Viska meghalt! S meghal mind; a kit

Előmbé hajt ma sorsa — Bőgj vihar, bőgj!...

A kin paizsza kérgesült köröttem...

Nincs mit veszíteni, — győzhetlen vagyok! — —

(indul, észreveszi Saroltát, szünet, dermedten ugrik vissza)

Ki hozta e nőt épen m st utamba?!

Midőn szakítani kell emlékeimmal...

Lemosni vérrrel a múlt képeit...

Mert örület kapaszkodik beléjük.

S a r o l t a. Nézd angyalokkal játszik és mosolyog...

Tündérmesére várom, hogy ha ébred.

Hess csúf kutyák! — Masik szép gyermekemet

Megették; már nem birtam volt ölemben,

S ugy huztam! — Ennek kláris van nyakán

(mutatja)

S á m u e l. Mindenható, — ez a hurok nyoma!

S a r o l t a. Kékespiros nagy-érték. — ezt nem adom.

S á m u e l. Ó, könyörület, meghaltál?

S a r o l t a. Vigyázz, csitt!

Ha fölébresztik, sir! És az nagyon fáj. — —

Hess, csúf kutyák! Elég volt egy fiam.

S á m u e l. Az én szelid, jó kis lánykam...

S a r o l t a. Nem adom!

S á m u e l. Sarolta! Sarolta! Nézd „ferjed“ van itt!

S a r o l t a. „Férjem“ — „A férjem?! — Elhalt réges régen!

Ejfélkor, épen százesztendeje. —

Oly boldogok voltunk családkörünkben! (susogva)

Koronás kígyó megette a szívit.

E r ő s d ö r g é s. K é s ő b b k i t i s z t ű l .

S á m u e l. Ful, siketülj meg!...

S a r o l t a. Lábhegyen csúszik...

(botját emelve) Gyilkos! Segítség!...

S á m u e l. Fájdalom dugulj be!...

A könyörület gonyt űz itt belőlem.

S a r o l t a. Szorít kevéssé a láncz, — nyögsz bubuskam!

a szervezet törzsének neveztünk, jelleméről és irányáról meg kell jegyeznünk, hogy ez egy merőben a laiki művelésnek daczára, hol t. i. földrajzból és történehből, mathesis és természettudományból vajmi gyér elemeskek nyújtattak, — magat ugyan a reátek tanítását is egyttal nyelvgyakorlatul üzte, de viszont meg magánál a nyelvtanítással nem az ideális képzésre fektette a fösulyt, hanem inkább a a nyelveknek, így nevezetesen a latinnak is gyakorlati hasznossá g*) szempontjából való elsajátítása felé irányult s ez elvre viendő vissza az eme szempont alá nem vonható görög nyelvnek és irodalmának elhanyagolása is. (A görög elemeskek, a mint ezeket leendő theologusokkal az új testamentom olvashatása kedvéért betanultatták, ep ez okon szintén csak a hasznossági elv uralmát ilusztrálják.)

Mezőberényben eme nem ugyan mely, de elég széles feladat megoldása, valami kis kisegítés mellett három rendes professorra háramlott, kik nemesak dolgozásban, de nélkülözésben is edzettek tartoztak lenni. Fizetésük ugyanis fedezettett egyrészt az egyházak és egyes patronusok évi járulékaiból, melyek pedig nem számítva alumniumi**) supplikációt, magában az alapítás lelkesült évében nem többre, mint 700 rhénusi forintra rugtak, másrészt kis számú, többnyire szegény tanulóktól közvetlenül tanári kezekbe befolyt tandíjából, — szintén vékony jövedelem. Egyébként az egyházmegye a gondolat megragadásában elég határozott és gyors volt, elannyira hogy még azon évben, melynek tavaszán az iskola-állítás először pendült meg, nyilvános konventben, annak fel is kellett állítania, mert (így mondák ki a pendülők a legfőbb indokot) felekezetiünknek ez egyházmegye széles területén egy latin iskolája sine, pedig neki számosan lehetnek tanulni vágyó fiaik,

*) A corpus juris tanulmányozása, ügyvédekés, törvényszéki használat néhol még megyei gyűlés, mindenütt jog- és theologiai akadémiák nyelve sat.

**) alumnium — élelmezés.

kik a felvideki iskolák nagy távolsága miatt kénytelenek minden felsőbb oktatás nélkül maradni, vagy nemes vágyukat nagy költséggel és oly kezekzattal elégíteni ki, miszerint azok a szülői szemektől messze, ezeknek óvasát nélkülözzék. E kiindulási alap czáfoltnak látszanék az első felállítási kísérlet meghiusultában, nem jelentkezvén növendékek, magáról az alföldről sem, ha ugyan nem tudnók, hogy tanintézet nem kimondott végzésben, sőt tanodai épületben sem, mely itt egyelőre szintén hiányzott, hanem — s ehez bizony idő kell, — tanerőinek növendékeken felmutatott sikereiben nyer létjogot és hitelt. No de az első igazgatóul megnyert és ugylát-szik egészen megbízott Skolka András, — előbb tanár Szarvason, Tesselik Sámuel gazdasági iskolájában, — egy mozgékony, ügyes férfiú, el nem riasztva az első balsiker által, ellenkezőleg vitelve a létesítés főgondolatától, személyesen vette nyakába Pozsony, Nyitra, Thúrocz- Gömör megyéket, toborzva tanulókat, kiknek megjelenése Mező-Berényben, ide alföldieket is vonzott. Így birt az új iskola azon évi december 27-én, nem több, mint 10, majdnem csupa felföldi és korosabb *) (köztük egy pár 24 éves) növendékekkel megnyitni: támogatva a helybe-i tudós lelkészek, s nemsokára két oktatótárs által is, a buzgó férfiú már 1803-ban a 10 számot megháromszorozta és benne az intézetnek némi hitelet alapítá meg, bár ezt, eltekintve a felszerelés kezdetleges voltától, lenyomta, főként a felekezet szemében, az előítélet, mely az „Alföld” ellen soká, mondhatni még félszázad után uralkodik vala. Skolka 1807-ben papnak távozván, az intézet hanyatlott, mígnem ezt 1816-ban az ekkor ide igazgatóul megnyert eperjesi tanár Benka Ádám, jó munkatársakat is választva maga mellé, fejleszté ethikai és értelmi keresztülható erejével gymnásiummá, mely e czímet belélete szerint is megérdemelje. Alatta egészen 1829-ig volt a „me-

*) csak egy szarvasi volt, Garay nevezetű

— Ejfé! van mindég! . . . Nem virad soha? —
Csak meg ne fulj, tagitok rajta, varj . . . varj . . .
Sámuel. Tagits, ó, itt, itt . . . Mert — megfulladások.
Sárolt a. Mult éjszakan a hajnal elveszett! (homlokára)
S ejfé! van mindég! Nem virad soha? (susogva)
Nézd, gyermekem, a hajnal ott piroslik,
Elbujt a vízbe, — lám, a sás mögött van! . . .
Szöjünk belé, — a gyilkost hagyjuk itt! (elosan)
Sámuel. Lefegyverezve állok, testem-lelkem
Felázva a könyvtől . . . Gúnyolhatsz, pokol,
Elmém csatázna még, — de szived olvad
„Hullamokon reneő vezér” . . . mit intesz?
Meggyilkoltak zúzott holttesteit
Mint légben-uszó fénygolyók, hahah!
Te, hold, mért öltözél vérköntösödbe?
A men dörgést is megvettek-e már!
A jósigének zugja hangjait:
„A hold alig telik!” . . . S a hold betelt.
Gaz felhő! Ime készebb vagy repedni
Semmint e gúnyos arcot eltakard. — —
(Kitekint) Ott, sergen oszlik . . . Gyáva, gyáva, pórhad! . . .
(indulni akar) Karom lecsuklik . . . Végre hát a kéz is
Föllázad a vér ellen, s nem csatáz?! —
Ledobni ezt a hitvány porhüvelyt!
Kilépni „énem” eltikkadt sarából!
A vágyhoz méltó izmot adj, pokol! — Hajh —
Kardodra, harma'cseppben, ón esik. — —
Pihenni a kunyhóban egy kevéssé . . .
Csak mig e zsidadast kiűzhetem . . . (indul)

Azután csatára; ismét új csatára!
Végnélküli harc, csatára . . . Harcz . . .
(be akar lépni a kunyhóba, de remülten vissza rohan)
Mi ez?! — —
A szétzuzottak véres testeit . . .
Üvöltő zajjal csörtetnek felém!
Mit suttog e félpuffedt kék ajak?
Szemébe egy aludt véresepp a köny
„Kerekbe-törttem két szép gyermeked:” . . .
Két gyermekemre hullott vissza, az.
„Megölttem férjed?” . . . V szve értte, nóm!
Bunhódtam „Apadért tiszszereze” . . . menj hat
Vigyorgó rémek karogó csoportja
El! el, fejemből! dermesztó szitok.
(tantorogva el a kunyhóba.)

Trombiták.

7. Jelenés. Péter, Vata, Pezli, Magyarok, Zounok
Vata, belép, jelentve.

Az ellen serge meg van verve már!
Zounok (belépmás oldalról) Abát nem leljük a holtak között
De nője testét most veték föl a
Rabanak habjai . . .

Gyász szipzene hallik távolról.

Zounok. Im?! . . . (figyel.)

Magyarok. Szegény Sarolta.

Pezli. (belép). Valószínű, hogy Aba elfutott!

Vata. Lovasaim a széllel versenyeznek!

Beérik ók Abat, s kötözve hozzák.

Péter. Pallos legyen jutalma! — S most vezérim,

zöberényi gimnásiumnak* (már most a kerülettől „districtuale” czímmel megtiszteltnek) virágkora, mi a tanulóknak nemcsak számában, de minőségében is, t. i. ama kor szerényebb igényeihez mérve kifejeződött. Feltűnő nagy járulékkal szolgált a Bánát, főkép a szerbekből, és a mely iskolában Benka keves jó rendet és csak 68 tanulót talált volt, abban ő. — meghalozván 1829-ben jobb szellemmel együtt 188 növendéket hagyott utódainak, bizonyítva a tényben azt is, hogy e tájt itt ily iskola szükség.

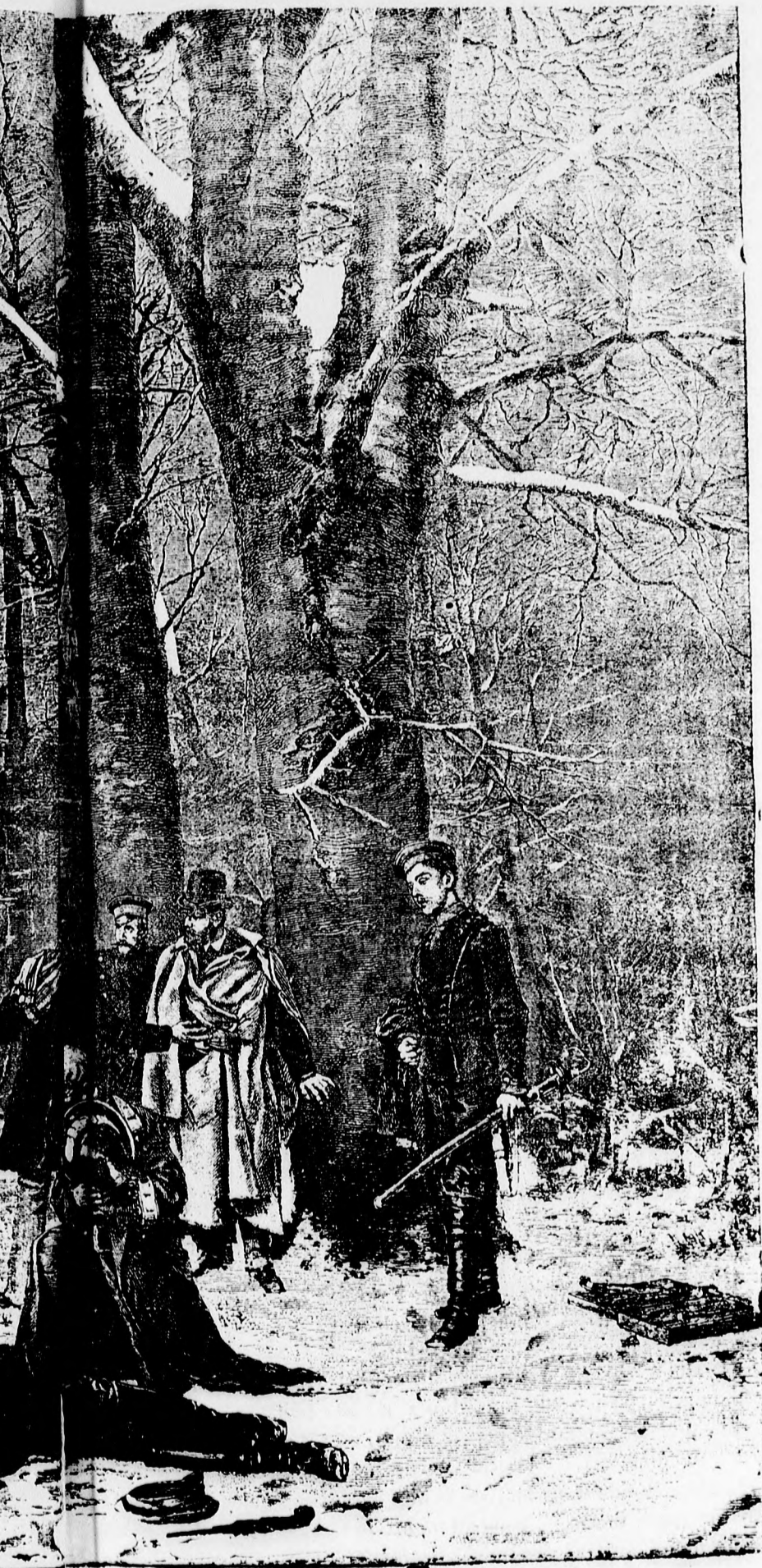
Mégis utána, ha szinte a három szorgalmas tanférfi *) élükön Tomasek Pál, az öröklött jó hírnevet fentartják vala, a patronatus mérvadó köreiben mindinkább az a hit foglalta tért, hogy a nagyon is nyomorut anyagi alap és sanyargó tanárok mellett az intézet Mezőberényben fenn nem tartható. S imhol az egyházmegyének, az önmegadóztatási gondolattól ekkor meg idegennek, eme alapteremtési töprengéseivel majdnem egy időben kellett fel Szarvas földesuraiban, élükön nehaj Bolza József grófnak, a nemes szándék, hogy: a szarvasi népnek, ennek a viseletre és érzelemre már ekkor különben is magyaros népnek, magyar nemzeti alapon eszközlendő művelődése alkalmául a gimnásiumot átkérjék az esperességtől Szarvasra. Az erkölcsi és anyagi érdekek ekként fogván a szarvasi római kath. földesurak s az ágostai hitv. ev. patronatus közt kezet, amazok biztosítva utóbbinak (az 1791. 26. tezikben megalapított) autonóm jogát és kikötve ugy az intézet magyar jellegét, mint a róm. kath. ifjak javára az evangélikusokkal leendő jogegyenlőséget, mi a felekezeti jellem merevségén szinte nem keveset módosít, — e harmas feltét alapján 1834-ben meg-

*) Molitórizs Adolf és Benka György.

Henrik kiraly — bár visszatért honába —
V a t a. A serege egy kevéssé (ütletet mutat) szenvedett ...
P e z l i. (gúnynyal) S eszébe jutott, hogy otthon: dolga van!
P é t e r. (dölyfe) Parancsait tolmacsolom, ajkaimmal.
 Ó lesz kiralytok, — én va allusa,
 Miként azt esküvel pecsételém meg.
V a t a. Megesküvenk mi is, halld „Ursino” hogy:
 Gaztett det büntetlenül ne hagyjuk! —
 Ki nemzetit eladja: arulo!
P a r a n c s n o k. Hurczoljuk el!
V a t a. S „Vazul példajakint”
 Foszatok meg szemétől!
P é t e r. Hitzzegők!
V a t a. Magad valal az! — Börtönnel lakóisz
 E tettetért holtiglan. — El!
P é t e r t (elhurczolják.)
S a m u e l (megjelent az ajtóban, s tanuja volt e jelenésnek.)
 Ezt megértem!
M a g y a r o k. Itt Samuel?! ...
S a m u e l (kardját elejtve.) Fegyvertelen vagyok.
 Lépé em inog — kardot se bírok ...
 De köszönetre buzdul ajkam
 E latományért! — Döfjetelek le, csak:
 Sarolta mellé ...
M a g y a r o k. Azt nem érdemelted
 De várkapukra tüzzük testedet
 Intő-je'ül!
S a m u e l. (kardját folkapva) Ugy küzdök!
M a g y a r o k. Vessz, bitorló! (ledöfik)

Semmiért. — DE RDT FEST

DE IRDT FESTMÉNYE UTÁN.

rák ama nevezetes adomány levelüket, melyszerint az esp. főgymnasium alapjául 305 hold szántó-föld és néhány házhely adományoztatik. Ez alapot az eszperesség kiegészíté azzal, hogy iskolaházul és tanári lakásul megvette a szarvasi egyháztól ama nagy és szilárd emeletes házat, melyet Tessedik 1791-ben gazdasági iskolául épített volt. Így lón, hogy a gymnasium még 1834. év nyarán Mezőberényből Szarvasra költözött át, követvén azt új léhelyére három tanár: Molitörisz Adolf, Benka György és Molitörisz Karoly, *) és seregelvén első itteni megnyitára 160 növendék. **) A három tanár élére a földrajzról és nagy tudós minőségben ismert Magda Pál (ekkor karlócazi tanár) hivatott meg. Hogy e választás nem a legszerencsésebb volt, illetve, hogy a soktudasú Magda, egyrészt kora szerint — lévén már 60-70 közt, — a tanárok irányozásához elegendő erővel, másrészt az ifjuság neveléséhez, minden ismeretgazdagsága mellett, gymnasiumi pedagógus érzékével nem bír, nyilvánult csakhamar a négy tanferfi közti folytonos czivódásból oktatásuk nagyon is discentrikus elágazásából és a fegyelmnek egyenetlen és kormögötti kezeléséből. És az egyházmegye, melynek élén előbb Prónay Albert báró, majd Boczkó Daniel, ismert historiai alakok állottak, fájlalva szemléli va'a, hogy a már most túlyomlag magyar jelemű gymnasiumban egy új és mérve a korábbihoz elég hatalmas anyagi alapon, a belélet, fellendülés helyett elsatnyul, oly baj, melynek 1840-ben Magdának nyugalomba és M. K.-nak más terre való vonulása sem veté egészen végét. Ugyanis a divatba jött szigortalan felvételek dacára a népességi létszám elég jellemzően az előkészítő osztálal sem haladá a 85-öt, s aztán szinte 4 éven át hullám-

*) A K. zsmárkra távozott Tomasek helyébe t. i. M. K. választott.

**) A berényi és korábbi szarvasi számokban mindig beleértendő az előkészítő-osztályi létszám is.

I. Hírnök (belép.) Vérében leltük Viskát!

V a t a. A szegény,

Ki anayit faradt, annyit kúzködött
Nem izlelé a győzelem gyümölcsét!
Z o u n o k. És most az Árpád-hercegek elé;
Kik a határt átlépve még na reggel, —
Gyors n sietnek.

V a t a. Hozza is Hadúr!

(félre) Mert ős hitét részünkre biztosítják
Vonzalmaikkal!

P e z l i. Ott a hegytetőn

Nagy faklyafény, tündöklő vért ragyog.

M i n d. A hercegek!

Z e n e.

Endre, Bela, Levente (kisérettel a hegylejtőjén megjelennek s folyvast ott maradnak.

E n d r e. Magyarok!

B e l a. Véreink!

L e v e n t e. Hazám soká nélkülzött szent Jora (leborúl.)

M a g y a r o k. Üdvöz légy; Árpád három sarjadéka!

(sokan letérdelnek.)

E n d r e. A béke és bocsanat angyala

Terjessze szívünk bünbocsánatot

A megtérő fiakra!

T r o m b i t á k.

M a g y a r o k. Éljenek

Endre kiraly! s az Árpád-hercegek!

E n d r e. Nem ugy, ajkunk legelső szózata,

Halas szívünk legelső ohaja,

Legyen imádság: „Éljen a naza!”

D o b o k, t r o m b i t á k.

zék e szám körül; a tanfolyamok száma pedig, elejtetvén a bölcsészeti osztály, szintén fogyaszthatott; de a még így is tetemes feladattal két derék tanár *) vasszorgalmának kelle, habár egy kis melléktanítói kisegülés mellett, megbirkóznia 3 éven át.

(Folyt. köv.)

HIREK.

— **Álhir.** Valaki, nem tudni, mily alacsony indokból, azt a hirt bocsatá világgá, hogy az „Árpád” irodalmi és nyomdai intézet, mely lapunk szerkesztőjének tulajdona, teljesen leégett. A központi napilapok egymásután regisztráltak ezt a hirt, mely első helyen természetesen minket lepett meg leginkább, a mennyiben a műintézetet sem azelőtt, sem mostanában a legkisebb baleset sem érte. Lapunk szerkesztője már felvilágosította e tárgyban a központi lapokat, s egyszersmind minden lehető intézkedést megtett a rosszlelkű mystificátor kipuhatolására.

— **Kereskedőink** bálja, f. hó 7-én fényesen sikerült. A „Bárány” terme alig volt képes befogadni a szokatlanul nagy számú, mulatni vágyó közönséget, mely reggeli hat óráig volt együtt. Ha valaha kitört a közönség kebléből az elégedetlenség indokolt panasza: a „Bárány” szűk, idomtalan Szarvas intelligens közönségéhez valóban nem illő, helyiségei ellen; ugye bálon méltán törhetett ki. A közönség a szó igazán „szoros” értelmében zsufolásig megtöltte azt a folyószerű „nagyteremnek” gúnyolt valamit, melyet kereskedőink a lehető legnagyobb esinnal díszítettek föl. — Eltekintve a mízerabilis helyiségtől, a tánczkedv lankadhatan vala. A tánczolóknak közt mintegy 70—80 hölgy volt jelen, köztük többen vidékről is. A négyesek, s a cotillon valóságos virágerdőt mutatott; évek óta nem emlékezünk ily nepes bálra. — Derék kereskedőink, kik e nagyszabású tánczvizalmat oly ügyen, annyi buzgalommal létesítették: a közönség teljes elismerését érdemlék ki.

— **Értesítés.** A kereselyező kör belviszonyairól, az ideig végén, jónak vélem közleni, miszerint a tagok száma összesen 230: és pedig hölgytagja van az egyletnek 64, városi ifju 21, tanuló ifju 145. A jég ezentúl gondozva nem lesz. Szarvason, 1880. febr. 15. Olah Miklós.

— **Halálozás.** Mely részvét között kísértetett örök nyugalomra f. hó 10-én Izsák Szidónia, kit viruló ifjuságában ragadt el a halál. A megrendült család fájdalmát enyhítse mindannyiunk részvéte! Örök és háborítlan nyugalom lengjen az elhunyt kora sirja fölött!

— **Szent-Andrásról** egy hosszabb polemikus cikket vetünk Balázs Bela kath. segédalkész. olvasó-egyleti elnök úrtól, Zih Károly urnak lapunk múlt számában a Verhovay-részvéltirat tárgyában közölt nyilatkozatára vonatkozólag. — Terhiány miatt e cikkből csak a következő lényegesebb passzusokat közölhetjük: „Tény az, hogy az elnökség protestál a politikai szagú tüntetés ellen; igen is azért, mert az olvasó-egyletnek alapszabályai értelmében ezélja: „jó szemű könyvek olvasása, barátságos eszmecserek által a vallás és erkölcsiségre épített művelődést előmozdítani, a közértelmiség terjesztésében hatályosan működni”, nem pedig pártoskodást szítani az ily politikai tüntetések szagát s bélyegét magukon viselő tettek által. Az elnökség felelős az alapszabályok szerint minden az egyletben törtentekért; ha tehát felelős, van oka s joga, amennyiben rajta áll, megakadályozni minden

*) Benka György és Molitörisz Adolf.

olyasmit, a miért s következményeiért felelősséget nem vállal, vagy pedig másoknak engedni át a helyet, kik olyasmit elnéznek s érette felelősséget vállalni készek. Az ily eljárás csakis Zih ur észjárása szerint nem korrekt eljárás. A rektor ur valótlan állításai ezafolatául álljon itt ugyancsak a rektor ur által hivatolt egyén szóról-szóra foglalt nyilatkozata, mely így hangzik: „Nyilatkozat, melynélfogva ezennel nyilvánosan kinyilatkoztatom, miszerint a f. é. jan. hó 18-án tartott választmányi gyűlés alkalmával felhozott ugyan a Verhovai Gy. orsz. gyűl. képviselő részére irandó részvét-nyilatkozat az egylet részéről, de ez mint az olv. egylet ezéljaival ellenkező tüntetésszerű eszme az elnökség által tárgyalás alá sem bocsajthatónak nyilvánított, s így jegyzőkönyvbe fel sem vétetett, mert ez nem is kivántatott senki által sem; megütközéssel olvastam azonban a „Szarvasi Ujság” 6-ik számában Zih Károly urtól eredőleg ezen a'aptalan állítást: „a határozat — részvét-nyilatkozat küldés — az egylet részéről érvényben maradt, s Bakos Gy. egyleti jegyző ur által meg is iratott” — ez valótlanság! igaz, hogy egyes tagok és nem tagok által felszólítottam, egy részvét-nyilatkozat írására, amit teljesítettem is, és még magam is aláírtam, de nem az egylet nevében, sem annak megbízásából; ennyi a való, és ezzel az igazságnak tartoztam. Bakos Gyula tanító, mint olv. egyleti jegyző.” — Ajánlom tehát, hogy ha ön, rektor ur, írni akar, máskor elfogulatlanabb, jobb szemekkel lásson s olvasson, s tudjon különbséget tenni egylet vagy nem az által készített irat között, ne aruljon el itéleti hiányt! Annak bebizonyítására pedig, hogy mily általános volt a megpendített részvét-nyilatkozat küldési viszketeg az egyletben: Zih Károly ur ezen valótlanságot írta: „hogy nekem van igazam, igazolja az is, hogy a gyűlés után mintegy 20—25 olv. egyf. tag Verhovay éltetésével vonult az olvasó-egyletből Hajas L. kántor ur lakására, ki a lelkesedésel fogadott eszme keresztü vitelének egyik főharczosa volt.” — Igaz, hogy H. L. kántor ur tularadozó lelkesülésében verbuvált párthiveket a függetlenségi apostol részére, el is mentek a megtisztelők, hódolatukat bemutatandók a főharczosnak, 10-ikén, leveik nálam vannak; s igazolásául annak, hogy Zih K. ur mennyire „nem szokta álhírek terjesztésével félre vezetni az olvasó közönséget” ime a fennebbi sorokra egy nyilatkozat: „Nyilatkozat, melynélfogva alulírott, mint egyike azoknak, kik a „Verhovay ügyben H. L. kántor ur lakására mentek, valótlannak nyilvánítom Zih Károly ur azon állítását, melyszerint 20—25 olvasó-egyleti tag éltetéssel vonult volna az olv. egyletből a nevezett kántor ur lakásához, mert nem 20—25-en, hanem csak tizen voltunk; ezek közül csak öt olvasó-egyleti tag volt; és nem is éljenzéssel vonultunk oda, hanem a legnagyobb esendben; nem is az olvasó-egyletből, mert onnan gyűlés után elmentünk egy privát házhoz s ott poharaztunk ugy éjféláig és onnan egy nem is tag indítványára mentünk. — Ugrai István, olvasó-egyleti tag” Ezek után én mondhatom azt, és pedig kissé jogosabban, mint rektor uram merte: „valóban nem tudom, nevessem-e vagy szánjam önnek erőltetett ezafolatát?! — Én mondhatom azt önnek, rektor ur, amit az igazság érdekében történt jogosan helyreigazító soraim fölötti dühében elég vakmerő volt mondani: „ugyan kérem nem szökik-e a vér az ön arczába, midőn a valósággal ily homlok egyenest ellenkező állítással lép a nyilvánosság elé? Lehet-e, szabad-e önértetes embernek így megtagadni a valóságot? No de másrésről

tán megbocsátható önnök e cselekménye, mert bizonyára azért tette, hogy bizonyos — felsőbb — körök elismerését kiérdemelhesse, s ha igaz, úgy bizonyára szánalomra méltó álláspontja.!!! stb. stb. Balazsy Béla olv. egyl. elnök, róm. kath. segédlelkész.

— Békésen f. h. 9-én egész családias jellegű körben ünnepeltetett meg a farsang utolsó estvéje. A rendezőségnek sikerült tek. Vieland Jánosné urhölgyet nyerni meg haziaszszonyul, ki is elősmert szívélyessége és gyakorlott ügyességével a társaság legmélyebb halájára, a kedélyes estély sikerült rendezése körül fáradni kegyes volt. A mulatságban rövid életű farsangunk végperezzeit a következő válogatott virágok koszorúzták: Vieland Matild (Ó Kigyós). Dutkay N. (Nyék). Zeller növ. (Gerla). Kratochwill Róza (Gyula) Grósz N. (Pest) Vieland, Sulucz. Grosz. Zilahy és Nagy nővérek, továbbá Lengyel Ilonka, Lavatka Giza, Szegedi Ilka, Frei Eszti, Benedikty Ilka, Véber Adél, Vincze Mariska, és Igaz Róza k. a-ok, kik közül a rendesen megjelenni szokott fiatal menyeeskék sem maradtak ki. Ezen szép társaságban rifka jó kedély mellett köszöntött be a hushagyó kedd reggelje s bizonyosan többen lesznek oly boldog halandók, kik édes emlékként fogják örizni egy-egy „nefelejes, vagy árvácska“ kedves alakját, kiket a rendezőség az egybegyűlt szép közönségnek bemutatni szerencés volt.

Ösrómai feliratos kő.

— Haleszi lelet —

A rejtélyes felirat méltán kihívja a tudós világ figyelmét, miért is e leletet talány gyanánt nyújtjuk olvasóinknak. Sajátságos, hogy e felirat jobbról balra vésetett, a mi arra enged következtetni, hogy a mű semita kézből eredt. — S. S.

Mult heti betűtalányunk megfejtése: **Ninive romokban.** — Megfejtés nem érkezett be.

KÉPÜNKHÖZ.

De Peerdt híres festő jelen számunkban bemutatott képe egy ismert, régi, de mindég meg-meg újuló társadalmi szomorujáték utolsó felvonását tárja elénk. A párbaj ifju áldozata átfurt szívvel fekszik a fagyos földön. Hü öreg szolgája könnyezve térdel melé. A tanúk zavart arcuzal értekeznek egymás közt. Az ellenfél — most már gyilkos — kendőjét szoritja ajkához, hogy visszafojtsa a rémült lelkiismeret szavát. A párbaj oka mi volt? Egy szóváltás, semmiség; s ime örök gyász és örök vád lépett a józan megoldás helyére! —

TARKASÁGOK.

XIV. Lajos soha sem viselt keztyüt, midőn vadászatra készült; a legkemenyebb téli időben sem.

Két földműves ily alkalommal találkozáván vele, az egyik nem győzte csodálni, hogy a király nem védi kezét a hideg ellen.

— Ne csodálkozzál azon, — szolt társa; — nincsen-e keze örökké zsebeinkben?

IV. Henrik egy igen csinos fiatal udvarhölgytől megkérdezte, merre lehet szobájába jutni.

— A templomon keresztül — felelt ez.

Egy fényes ebéd alkalmával két előkelő ur váratott magára. Az egyik vendég azt indítványozta, hogy üljenek asztalhoz és úgy várják őket.

— Én is abban a véleményben vagyok — szolt a háziur; mert ha ebédelünk, akkor várjuk őket, míg ha várjuk őket, akkor nem ebédelünk.

Azt mondják, hogy B. urhölgy igen elmés; — és hogy szellemes leveleket szokott írni. Szívesen elhisszük, mert a szórakozottság a nagy elmék sajátja. A multkor egy levelet adott át egy ismerősének, hogy azt, Bécsbe érkeztek, egy barátjának kézbesitse.

— Nem írtam rá a címet — szolt a Bécsbe utazó ismerőshöz; — mert levemben megírtam barátjának, hogy soraimat öntől vegye át.

Igazi nyíltszívűség! — A napokban egy angol szállt nejével egy szállodába s hirtelen rosszul lett. Neje indítványozta, hogy Bécsben lakó anyját felkéri az idejövételre. „Nem kedvesem — szolt a férj; — ha beteg vagyok, mindenfélét összebeszélék s őszintén megvallom, hogy anyámnak nem szeretnék valami bolondot mondani.“

— „János, nekem úgy látszik, hogy ismét poharat tört“ — „Igen, nagyságos asszonyom; de most az egyszer szerencés voltam, mert kétfelé tört!“ — „Hogyan? még szerencsének nevezi ezt?“ — „Ah! úgy látszik, nagyságod nem tudja, hogy mily nehéz felszedni az üveget, ha e z e r d a r a b r a törik.“

Egy salonban. — „Tudja, hogy hány éves M... asszonyosság?“ — „Tökéletesen.“ — „Én is; de tudja-e, hogy ő magát 26 évesnek mondja.“ — „Nos, az is lehet.“ — „Hogyan? Lehet?“ — „Azon feltétel alatt, ha 16 éves korában született!“

A kis Palit anyja így szólítja meg: „Hogyan, hat nem ismered e t a jó bacsit, aki neked azt a szép kis lovat hozta?“ — „Igen, a mult évben, de nem az idén.“

Az úr megmagyarázza inasának, hogy melyik esengetyű szól a kaputól s melyik a szobából. Az inas mindamellett mindig összetévesztü. — „Nagyon ostoba maga, — szól a türelmet vesztett úr; — még a kis kutyám is okosabb, mert ez mindig ugat, ha a kapun esenget valaki.“ — „De kérem a kutya már régebben van a házban.“

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos:

Sipos Soma.

HIRDETÉSEK.

Poudre de Serail.

**Blaháné Louiza művésznő kedvencz
arcpora.**

Ezen arcpor vegytanilag tökélesítve, minden ártalmas szerek-
től mentes és oly kitünő tulajdonságokat egyesít, hogy minden eddig
a kül- és belföldön készített porokat sokszorosan felülmúlja; nagymérvű
federeje az arczot az időjárás kellemetlen befolyásától megóvja, az arcz-
nak és a testszínnek ifju és természetes színezetet kölcsönöz, úgy hogy
a legélesebb szem sem képes a port rajta észrevenni, mely kitünő ha-
tásaiért **Blaháné Louiza** asszonyság következő sorokkal tüntette ki:

Tiszt. Müller J. L., ezelőtt Vadász Ferencz özv. utóda,
illatszerész urnak BUDAPESTEN.

A **Poudre de Serail**, melyet ön feltalált valóban kitünő és
nemében páratlan, mert nemcsak az arczon láthatlan és tartós, de egy-
szersmind rendes használatnál ártalmatlansága által az arczra oly külö-
nös jótékony hatást gyakorol, a minőt még eddig semmiféle arcpor-
nál nem tapasztaltam, mely kiváló tulajdonságaiért jövőben mint ked-
vencz arcporomat kizárólag fogom használni, és meg vagyok győződve,
hogy felmulthatatlan jóságaiért általános elismerésnek fog örvendeni.

Tisztelettel

BLAHA LOUIZA.

Creme Pompadour.

Az illatászat terén jelentékeny párisi kitünő-
ségeikkel való összeköttetésem folytán sikerült a vi-
lághírű és fölötté határos, „Creme Pompadourt” egész eredeti tiszta-
ságában és erejében előállítanom. Ez azon szer, mellyel a hirnemes
asszony egész aggkoráig fönn tudta tartani csodaszépességét a nélkül,
hogy az egészségének ártott volna; azért nem mulaszthatom el a t.
hölgyvilágnak azt a leghathatósabban ajánlani.

E kitünő szer jóval felülmul minden eddigi e nemű gyártmányt.
Egy tégely ára használati utasítással 1 frt 60 kr.

Csak azon készítmény valóságaiért kezkeskedem, mely véd-
jeggyemmel el van látva. — Legnagyobb választék valódi francia és
angol illatszerekben.

Minden doboz **POUDRE DE SERAIL** a mellékelt bejegyzett
védjeggyel van jelöltve, 60 kr. és 1 frt dobozokban; valódi minőség-
ben csupán a feltalálónál Müller J. L., ezelőtt Vadász Ferencz özv.
utóda, illatszerész a „Virág-királyné”-hoz Budapest, Koronaherezeg-
utca 2-ik szám kapható.

9-4

 Vidéki megrendelések pon-
tosan eszközöltetnek.

Ház-bérbeadás.

Alólirotnak a nagytemető utczá-
ban 588-dik szám alatt levő házában

két egymásba nyíló szoba,

konyhával,

élés-kamrával, pinczével

és padlással

folyó évi ápril hó 24-től kezdve

bérbeadandó.

 A feltételek iránt ugyan-
ott értekezhetni.

Özvegy Elefánt Józsefné.

Értesítés.

Tudatom a tisztelt szarvasi közönséggel,
miszerint a rég nyilvánult kívánalomhoz képest

ruha- és szabó-üzletem

ellátásához Budapesttről

egy kitünő szabászt

szerződtetem, névszerint Hanák Józsefet, ki
mindennemű

úri-öltönyöket

kiváló csinnal készít.

Ajánlom egyszersmind nagy választékú

 RUHAKELME-

és

kész férfi ruha-raktáromat

mely a legdivatosabb darabokkal van ellátva.

Minden czikkért teljes jótállást vállallok, s
biztosítom

a legjutányosb árakat.

 Vidéki megrendelések a legpon-
tosabban eszközöltetnek.

Konyecsnyi András,

Szarvason.